

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Dordrecht
T.a.v.
Vakteam Erfgoed
Postbus 8
3300AA Dordrecht

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactpersoon

Onze referentie
163959

Olonummer

Datum 06 november 2020
Betreft Wabo advies omgevingsvergunning rijksmonument

Bijlagen
0

Gegevens beschermd(e) monument(en)

Naam	Bonifatiuskerk
Adres	Wijnstraat 117
Postcode/plaats	3311BT Dordrecht
Gemeente/provincie	Dordrecht; Zuid-Holland;
Monumentnummer	13998

Geacht college,

U verzocht mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument op grond van artikel 2.26, tweede lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met artikel 6.4, eerste lid onder a, van het Besluit omgevingsrecht (Bor). U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden. U heeft mij op 7 september de meest recente versie van de stukken toegezonden die bij u is ingediend.

Advies

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning niet te verlenen. In onderstaande motivering licht ik dit nader toe. Vervolgens benoem ik de benodigde aanpassingen in het plan en het proces die tot een positief advies kunnen leiden.

Hieronder licht ik toe hoe ik tot dit advies ben gekomen. Bij de beoordeling heb ik de stukken betrokken zoals deze zijn ingediend bij de aanvraag. Stukken zijn in verschillende tranches bij u ingediend en naar de RCE doorgezonden. Bij de beoordeling ben ik ervan uitgegaan dat de stukken die u op 7 september 2020 per e-mail heeft doorgestuurd de actuele versie van het ontwerp betreffen.

Het plan

Het plan betreft de verbouwing van twee rijksmonumenten en een gemeentelijk monument tot appartementen. De rijksmonumenten betreffen het woonhuis Wijnstraat 115 en de naastgelegen Bonifatiuskerk met adres Wijnstraat 117

Op uw verzoek richt dit advies zich hoofdzakelijk op de herbestemming van het voormalige kerkgebouw.

Het kerkgebouw heeft zijn religieuze functie verloren in 1974 en is daarna dertig jaar in gebruik geweest als poppodium. Nu zal het kerkgebouw verbouwd worden tot woningen. Het middenschip blijft grotendeels vrij en zal door belangstellenden kunnen worden bezichtigd. De deuren zullen worden opengezet en een glazen portaal zal de nieuwe afsluiting/ingang vormen.

Motivering

Met betrekking tot het woonhuis Wijnstraat 115 merk ik op dat woningen goed zijn ingepast met het oog op de historische indeling van het monument. Wel merk ik op dat de achtergevel slechts gedeeltelijk wordt geïsoleerd, dat lijkt onlogisch.

De Bonifatiuskerk is ondanks de herbestemming tot jeugdsociëteit en poppodium redelijk gaaf behouden gebleven. De voorgevel en de kap zijn nog gaaf. Veel wijzigingen ten behoeve van de functie jeugdsociëteit/poppodium zijn reversibel uitgevoerd, zoals het maken van inbouwen in het interieur en het dichtzetten van ramen vanwege geluidsoverlast. Door de inbouwen is de ruimtelijke beleving van het interieur wel sterk verminderd. De lichtinval die bij waterstaatskerken van belang is, kan daardoor al decennia niet meer worden waargenomen. In het nieuwe plan waarbij woningen in de kerk worden gemaakt blijft dit laatste zo.

Het is van belang dat rijksmonumenten die buiten gebruikt zijn geraakt, een nieuwe functie krijgen om instandhouding op langere termijn te garanderen. Dit plan betreft een zwaar programma, waarvan de uitwerking in het plan nog verbetering verdient. Ik licht dit op een aantal onderdelen toe.

Woningen in de zijbeuken

De woningen zijn creatief vormgegeven rond de zuilen en er lijkt hier goed te zijn nagedacht over isolatie en akoestiek. Om lichttoetreding in deze woningen te realiseren wordt er geschoven met de glas-in-loodvensters. Met het oog op de nieuwe functie is dit een logische stap, maar dit kan nog beter worden vormgegeven. Hierbij kan gedacht worden aan de stalen vensters die in de sparingen komen te staan van de glas-in-loodramen. De nieuwe horizontale sparingen in de muur onder de bestaande verticale vensters zorgen voor een onrustig beeld.

Schip

Traditioneel gezien heeft het schip van een kerk lichtinval via de zijkanten. Deze lichtinval is bij de vorige herbestemming al verstoord. In het huidige voorstel om woningen te maken blijft dat zo. Om toch nog daglicht in het schip te krijgen, wordt voorgesteld om openingen te maken in het traditioneel gesloten koor. Vanuit het oogpunt van monumentenzorg is dat geen wenselijke ingreep.

Woningen in de kap

De wens om drie appartementen te realiseren in de zolder brengt de wens met zich mee om daglichttoetreding en buitenruimte te realiseren. Hiervoor is een groot aantal technische ingrepen ontworpen. Voorgesteld wordt om openingen te maken in de achtergevel van de kerk en op diverse plaatsen in de kap. In de kap worden openingen voorgesteld in beide dakvlakken en op twee niveaus. Om

buitenruimte te maken wordt voorgesteld loggia's te maken. Hierdoor wordt de voor een kerk typerende gesloten kap te zeer aangetast en ontstaat een rommelig beeld. Ik adviseer om één weloverwogen ingreep te doen in de kap. Bij deze ingreep kan dan ook het aanbrengen van een brandtrap worden meegenomen. Door de verschillende ingrepen te combineren kan een rommelig beeld worden voorkomen.

Voorts roept het plan vragen op over hoe de gewelfconstructie als muur tussen appartementen wordt gebruikt. Is onderzocht of deze dit vanuit technisch oogpunt aankan? Dient het gewelf akoestisch geïsoleerd te worden? Ik adviseer u om duidelijkheid te vragen hierover. Ik adviseer om beter inzichtelijk te maken welke gevolgen het verplaatsen van onderdelen van de kapconstructie hebben, zoals hoe de balken worden aangelast.

Uit de stukken blijkt niet wat op dit moment de technische staat van het kerkgebouw is en wat de restauratiebehoefte is. Ik adviseer daarom een opname van de technische staat op te vragen. Daarnaast adviseer ik u om een restauratieplan op te vragen om te kunnen beoordelen of eventuele technische gebreken op een deskundige manier worden verholpen.

Ten aanzien van de verduurzaming adviseer ik u om een integraal verduurzamingsplan op te vragen. Er kan duidelijker dan in de nu ingediende stukken aan worden gegeven waar wordt geïsoleerd en hoe. De huidige tekeningen doen vermoeden dat er koudebruggen zullen ontstaan, die een nadelig effect op de instandhouding van het monument hebben.

Ik adviseer u om de architect te vragen om het detailboek te heroverwegen, met name details 14 en 20.

Volgens meegezonden stukken is kleurhistorisch onderzoek uitgevoerd naar het timpaan van het gebouw. Ik adviseer u om ook onderzoek te laten uitvoeren naar het interieur van de kerkruimte. In de beeldbank van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed zijn foto's uit 1966 aanwezig waarop het interieur te zien is, dus van voor de herbestemming tot jeugdsociëteit/poppodium. Op basis van een goed historisch onderbouwde visie op het interieur bestaat de kans om hier een goed interieurplan te maken.

Uitgangspunten

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij '*Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten*' op www.cultureelerfgoed.nl en op www.stichtingerm.nl

Afschrift en tekeningen

Graag wijs ik u erop dat u op grond van het Bor verplicht bent een afschrift van het ontwerpbesluit en van de beschikking, beide met bijbehorende stukken, op te sturen naar de minister van OCW, via het Omgevingsloket online of omgevingsvergunning@cultureelerfgoed.nl.

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,

de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,

Onze referentie

163959

adviseur architectuurhistorie